

**Sociálny rozmer evanjelizácie:
Ježišova láska, ktorá zahŕňa všetkých,
Sociálne učenie Cirkvi a sociálna činnosť SSpS, ktorá nikoho
nevylučovala**

Sr. Mary John Kudiyiruppi, SSpS a Sr. Carmen Elisa Bando, SSpS

“
Otvorenosť voči
ostatným ľuďom
a národom zostáva
charakteristickým
znakom ľudu,
ktorý si vyvolil
Boh, ktorého sláva
žiari nad všetkými
národmi.

Sociálna Inklúzia*: INŠPIRUJE NÁS K NEJ SVÄTÉ PÍSMO?

Keď čítame len sem-tam niečo z niektorej knihy Starého Zákona, máme dojem, že sociálne slabých skôr vylučuje, ako zahŕňa. Izrael je vyvolený národ a ako taký pozerá na všetky iné národy a národnosti z uhla ich príslušnosti k Izraelu. Táto téma sa v knihách Starého Zákona objavuje znova a znova ako niť, ktorá tká rôzne ponímania Boha, seba a iných v jeden celok. Táto myšlienka je jednoducho zhrnutá v predstave „vyvolenia“ – v predstave, ktorou Izraelský národ vníma seba ako národ Bohom vyvolený, a všetkých ostatných ako prostredníkov v tomto Božom vyvolení a k nemu. Niekoľko ukážok nám objasní toto tvrdenie:

„Ak teraz budete poslúchať môj hlas a ak zachováte moju zmluvu, tam mi budete medzi všetkými národmi zvláštnym majetkom – veď mne patrí celá zem –“ (Ex 19:5). Zdá sa, že podobná myšlienka sa opakuje v Dt 7:6: „Veď ty si svätý ľud Pána, svojho Boha, teba si vyvolil Pán, tvoj Boh, za svoj vlastný ľud zo všetkých národov, čo sú na zemi.“ O niekoľko kapitol ďalej sa ozývajú podobné pocity: „...kedy určoval Najvyšší kraje národom, ... Pánovým podielom je totiž jeho ľud, Jakub je údelom jeho dedičstva.“ (Dt 32:8-9) U proroka Ezechiela, 36:23, čítame: „... i budú národy vedieť, že ja som Pán ...“ Mocná Pánova ruka koná v mene svojho národa a pred očami všetkých národov (Iz 52:10). Žalmy – modlitby Izraela – sú naplnené zvolaniami k Bohu, ktorého mimoriadna starostlivosť o svoj národ oddelila Izrael od ostatných národov ako „my“ a „oni“ s konzekventnými právami a povinnosťami. Izrael vie, že je Bohom vyvolený národ a pozerá na ostatné národy z uhla súvisu.

Napriek tomu, keď sa ponárame hlbšie do prorockej tradície Starého Zákona, vidíme stále jasnejšie, že byť vyvoleným Božím národom nevytvára z ľudí Izraela blažených introvertov. Otvorenosť voči ostatným ľuďom a národom zostáva charakteristickým znakom ľudu, ktorý si vyvolil Boh, ktorého sláva žiari nad všetkými národmi. V ostrom protiklade k pocitu „vyvolenia“ stojí náčrt „univerzalizmu“, ktorý odzrkadľuje náčrt spoločenstva. Podľa tohto chápania, všetky národy, nie len Izrael, budú kráčať vo svetle Božej slávy, všetkých objíma univerzálna Božia láska. Pozrime sa na niekoľko takýchto textov:

„... tým dám vo svojom dome, medzi svojimi múrmi pomník a meno lepšie, než sú synovia a dcéry“ (Iz 56:5). „Primálo je, keď si mi služobníkom, aby si zbudoval Jakubove kmene a priviedol späť zachránených Izraela: ustanovím ťa za svetlom pohanom, aby si bol mojou spásou až do končín zeme“ (Iz 49:6) „Synovia Izraela, nie ste vy pre mňa ako synovia Etiópie – hovorí Pán. Či som nevyviedol Izrael z egyptskej krajiny, Filištíncov z Kaftoru a Aramejčanov z Kíru?“ (Am 9:6-7).

Podľa tejto schémy, skúsenosť Exodu je ako každá iná skúsenosť migrácie: každá krajina je zaslúbená krajina, a pohanskí králi sú tiež tak dobrí ako králi Izraela. Jednou z charakteristických črt Boha je tá, ktorá siaha k spoločenstvu chudobných a vylúčených (Ex 3:7). Kniha Exodus a Knihy prorokov sú plné textov, ktoré opisujú Božie milosrdenstvo a Božiu starostlivosť o tých, ktorí trpia hladom a nespravodlivosťou (Ex 22:22, Lev 19:34). V konečnom dôsledku, čo odlišuje vyvolený Boží národ od ostatných národov nie je to, že sú vyvolenou rasou, lež to, že sú prijímatelmi Božieho nekonečného milosrdenstva a starostlivosti. Čo pretrváva, je univerzálnosť Božej lásky voči univerzálnosti ľudskej biedy.

* Sociálna činnosť, ktorá zahŕňa všetkých

JEŽIŠOVA LÁSKA, KTORÁ ZAHŔŇA VŠETKÝCH

Prichádzajúc k Novému Zákonu musíme pripustiť, že Ježiš vykonáva svoje poslanie v Židovskom národe a v mene Izraela. Napriek tomu netrval strnulo na tejto identite. Dokázal sa jej zriekať pre vyššie ciele, ktorými sú milosrdenstvo pre všetkých a spoločenstvo so všetkými. Pohľad na pozoruhodné črty Ježišovej misie spoločenstva s chudobnými a ignorovanými ilustruje túto skutočnosť.

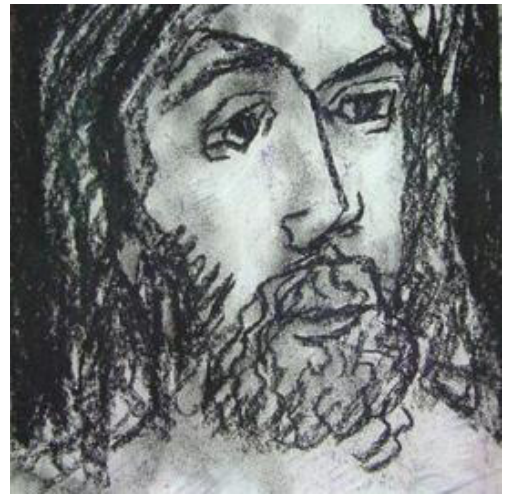
Ježišov intímny vzťah s Bohom: Nazývanie Boha *Abba, Otče*, svedčí o Ježišovom hlbokom spoločenstve s Bohom. Modlitba „Otče náš“ a nespočetné iné príklady jeho vzťahu s Otcom zobrazujú Boha ako veľmi blízkeho svojmu ľudu..

“*Netrval strnulo na tejto identite. Dokázal sa jej zriekať pre vyššie ciele, ktorými sú milosrdenstvo pre všetkých a spoločenstvo so všetkými.*”

Ježišova milosrdná láska k ľuďom na periférii spoločenstva: Tým, že sa neustále stýkal s hriešnikmi a mýtnikmi pri stolovaní a v celom rozsahu svojho poslania, Ježiš rozširuje hranice Božieho kráľovstva, aby doň pojal aj tých, ktorí sú na periférii (Mt 9:10, 11:19, Mk 2:15-17, Lk 7:31-35). Ježiš si vyvolil Galileu - krajinu, ktorou sa pohrdalo a opovrhovalo – za miesto svojej služby. Ježišov

slobodný a otvorený postoj voči ženám, vstupujúc s nimi do teologických diskusií (Jn 4:24), prijímajúc ich do svojho spoločenstva a pripúšťajúc gestá ich lásky a náklonnosti, bol činom, nedovoleným pre náboženského vodcu (Lk 8:2-3). Boli to však odvážne kroky smerom k rozširovaniu kruhu spoločenstva.

Ježišovo vysvetľovanie zákona: Jeho úmyselné porušovanie zákona Soboty je mocným výrazom jeho stupnice hodnôt, ktoré stavajú človeka ponad všetko ostatné. Sobota je podriadená potrebe človeka po jedle a jeho túžbe po celkovom zdraví a uzdravení. Muža s

vyschnutou rukou (Mk 3:1-6) a chorobou zhrbenú ženu (Lk 13:10-17) uzdravil Ježiš v sobotu. Zákony o desiatkoch podriadil závažnejším hodnotám, ktorými sú spravodlivosť, milosrdenstvo a spolucítenie. Ježišova služba pre Božie kráľovstvo odstraňuje odcudzovanie, rúca múry nenávisti a vyhostovania a nastoľuje vzor pre univerzálnu a zjednocujúcu misiu.

Ježišova služba uzdravovania a exorcizmu: Tieto zázraky pomáhajú definovať Ježišovu prax včleňovania ľudí do kruhu spoločenstva. Ľudí, ktorých spoločnosť vylúčila a vytlačila na perifériu kvôli ich fyzickým neduhom alebo psychickým utrpeniam, privádza Ježiš späť do spoločenstva, aby zakúsili Boha, ktorý je definitívnou odpoveďou na ich utrpenie a slzy. Vyháňajúc zlých duchov (Lk 11:20, Mt 12:28) Ježiš predstavuje seba ako silu dobroty, ktorá prekonáva satana a jeho démonické sily, a nastoľuje novú dobu včleňujúcej a univerzálnej lásky Boha.

Sociálne Učenie Cirkvi

A PROPAGOVANIE INTEGRÁLNEHO ROZVOJA ČLOVEKA

Nasledujúc Kristov príklad a jeho učenie našla v ňom Cirkev vždy inšpiráciu k tomu, ako sa priblížiť k ľuďom v spravodlivosti a láske. Druhý Vatikánsky Koncil uisťuje, že „radosti a nádeje, trápenia a úzkosti ľudí našej doby, zvlášť chudobných a trpiacich, sú tak isto radosťou a nádejou, trápením a úzkosťou Kristových učeníkov“ (GS 1).

“*Radosti a nádeje, trápenia a úzkosti ľudí našej doby, zvlášť chudobných a trpiacich, sú tak isto radosťou a nádejou, trápením a úzkosťou Kristových učeníkov.*

Sociálne učenie Cirkvi je zakorenené v tých istých Dejinách spásy. Keď sa sociálne angažujeme preto, lebo nám to káže naša viera, vieme, že naše sociálne služby sú neodlučiteľnou súčasťou dejín Božieho ľudu. Majú svoje korene v Božom slove, v Ježišovi a jeho pozornosti voči ľuďom na periférii spoločnosti, v ohlasovaní Božieho kráľovstva a v skúsenostiach a svedectvách prvých kresťanských spoločenstiev, ktoré pokračujú neskôr v učení prvých cirkevných otcov. Spočiatku Cirkev ponúkala svoje služby lásky a sociálnej pomoci bez veľkého skúmania príčin, ktoré

spôsobovali rozdiely, ktoré sa Cirkev svojimi službami usilovala odstrániť.

Neskôr, nahromadené skúsenosti a doktrína sa stali solídnym základom morálneho učenia, ktoré sa začalo systematicky organizovať od konca XIX. storočia encyklikou pápeža Leva XIII. „Rerum Novarum“ (1891), ktorú poznáme pod názvom „Sociálne učenie“, alebo „Sociálna doktrína Cirkvi“, zbierka princípov na zamyslenie, úsudok, kritéria a smernice vyzývajúce k činom.

V roku 2004 Pontifikálny Koncil Spravodlivosti a Pokoja systematicky zhrnul bohatý a vzácny poklad katolíckeho sociálneho učenia a vydal ho v Kompendiu Sociálneho učenia Cirkvi.

Zhrňujúc, Sociálne učenie Cirkvi je:

- *Inštitúcia učenia, rozvinutého v Cirkvi ako odpoveď na ekonomické a sociálne problémy, ktoré objektívne siaha do celej panorámy súčasnej reality, a formuje a podmieňuje život človeka v spoločnosti a jeho vzťah k stvoreniu.*
- *Podstatná časť evanjelizácie. Sociálne poslanstvo Evanjelia nemá byť pokladané za teóriu, ale, a to predovšetkým, za základ a podnet k činu (CA 57), ktorý sa stáva vierohodným len na základe svedectva (Jk 2:14-18, CA 57, SRS 41).*

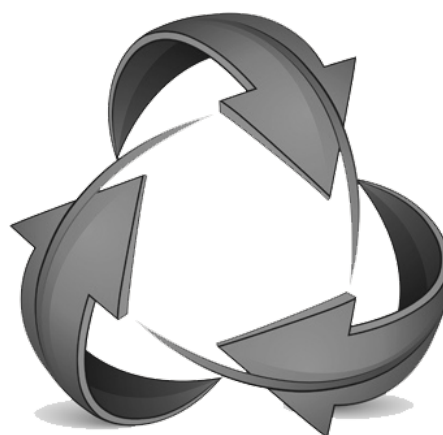
TABUĽKA PÁPEŽSKÝCH A KONCILOVÝCH DOKUMENTOV O SOCIÁLNOU UČENÍ CIRKVI

Rok	Dokument	Autor	Hlavná Téma
1891	Rerum Novarum (RN)	Lev XIII.	Otázka práce, práva robotníkov
1931	Quadragesimo Anno (QA)	Pius XI.	Nový sociálny poriadok: priepasť medzi bohatými a chudobnými
1961	Mater et Magistra (MM)	Ján XXIII.	Kritizuje narastajúcu priepasť medzi bohatými a chudobnými
1963	Pacem in Terris (PT)	Ján XXIII.	Aufruf, den Frieden auf ethischen Grundsätzen aufzubauen.
1965	Gaudium et Spes (GS)	Vat. II.	Dialóg so svetom; nanovo formuluje vzťah medzi Cirkvou a politickým spoločenstvom
1967	Populorum Progressio (PP)	Pavol VI.	Autentický a integrálny rozvoj
1971	Adveniens Octogesima (AO)	Pavol VI.	Postindustriálna spoločnosť: kritická úvaha nad ideológiami v sociálno-ekonomických modeloch
	Spravodlivosť vo svete	Biskupská Synóda	O nespravodlivosti vo svete
1981	Laborem exercens (LE)	Ján Pavol II.	Kľúčová sociálna otázka: práca človeka
1987	Sollicitudo Rei Socialis (SRS)	Ján Pavol II.	Aktualizuje a prehľbuje tému rozvoja
1991	Centesimus anno (CA)	Ján Pavol II.	Od neefektívnosti kapitalizmu a marxizmu k spoločnosti založenej na spoluúčasti, demokracii a slobodnej práci
2009	Caritas in veritate (CV)	Benedikt XVI.	Spravodlivosť sa vyžaduje vo všetkých situáciách sociálneho života
2015	Laudato Si (LS)	František	Obsiahla ekológia, ľudia sú spojení navzájom i s celým stvorením

Popri týchto pápežských dokumentoch sú tu i nespočetné dokumenty a iniciatívy Biskupských konferencií, ako aj diela teológov z rôznych častí sveta, ktoré nám pomôžu hlbšie chápať sociálne problémy.

Je to veľmi spletitá záležitosť, nakoľko sa jedná o stále zmeny v spoločnosti, o etické princípy a o potrebu byť neustále pozornými na Božie dianie uprostred ľudských dejín. Sociálne učenie Cirkvi podáva princípy zamerané na tvorbu správnych sociálnych, ekonomických a politických vzťahov a na budovanie sociálnych štruktúr a inštitúcií, založených na spravodlivosti a rešpektovaní ľudskej dôstojnosti. Kľúčové princípy sú:

- Primát človeka
- Princíp solidarity
- Princíp subsidiarity
- Práva a povinnosti demokratickej spoluúčasti
- Spoločné dobro, bez zanedbania spoluzodpovednosti za zdravé životné prostredie
- Primát práce nad vymoženosťami kapitálu
- Univerzálne určenie dobier
- Ochrana života
- Zaangažovanie sa za chudobných
- Boj za spravodlivosť
- Sloboda a oslobodenie od štruktúr hriechu
- Pokoj, ovocie spravodlivosti

Cirkev odpovedá na sociálne otázky metódou známou ako Pastoračný cyklus: **VIĎ**, **POSÚĎ** a **KONAJ**.

Vid': citlivo vnímať skutočnosť; vidieť a chápať problémy, nespravodlivé situácie, ako aj príčiny, faktory a mechanizmy, ktoré ich zapríčiňujú; na analyzovanie toho, čo vidíme, potrebujeme pomoc humanistických a sociálnych vied;

Posúd': naša viera v Trojjediného Boha nám ponúka svetlo, v ktorom môžeme čítať a vysvetľovať si skutočnosť, hľadať Boží plán v konkrétnom živote jednotlivcov, národov a stvorení; je potrebné, aby sme počúvali Božie slovo, uvažovali nad Svätým Písmom a nad sociálnym učením Cirkvi, zvlášť očami chudobných a zo spoločnosti vylúčených; je dôležité si uvedomiť, že celý tento proces – nie len tá úvaha – je teologický úkon.

Konaj: urobiť našu vieru činnou; skonkretizovať našu voľbu v súlade s hodnotami Božieho kráľovstva; je to o konaní.

Hľadať v našej tradícii a v našich dejinách odôvodnenie nášho spoločenstva s ľuďmi na periférii spoločnosti, by nebolo správne, pretože starostlivosť o chudobných a spoločenstvo s nimi patria k vnútornej štruktúre a charakteru kresťana.

Je to *sine qua non* (nevyhnutný predpoklad) Ježišovho učeníka. Pozvanie rozširovať kruh spoločenstva vychádza priamo z evanjeliového pozvania nasledovať Ježiša. A preto v tejto časti nášho textu nebudeme hľadať v dejinách našej Kongregácie dôvody, ktoré obhajujú naše spoločenstvo s chudobnými a zo spoločnosti vylúčenými; miesto toho sa pozrieme na množstvo povzbudzujúcich príkladov v našich dejinách a tradícii, ktoré ukazujú, že naše terajšie kongregačné smernice nie sú ničím novým, ale pokračovaním hodnôt a cieľov, pre ktoré bola naša Kongregácia založená. Naše dejiny sú neustálym procesom rozširovania kruhu, ktorý objíma tých, ktorí sa nachádzajú na periférii a na hraniciach. Stačí, keď si prečítame dokumenty Generálnych kapitúl, aby sme mohli sledovať dráhu otvorenosti a včleňovania, ktoré ovplyvňovali naše rozhodnutia.

Toto tvrdiac, sa nám môže zdať opovážlivým hľadať u otca Arnolda alebo u našich Matiek nejaký vypracovaný sociálny program alebo sociálne učenie, alebo nejaké jasne

definované stanovisko o sociálnom včleňovaní. Nenájdeme u nich nejaké veľké a ohnivé reči na túto tému. Čo však u nich nájdeme, sú skutky, rozhodnutia, charitatívne služby Steylskej komunity, ktorá neoblomne rozšírila svoj kruh až za hranice Steylu, aby objala záležitosti a potreby chudobných v misiách.

I napriek industrializácii a následnému ekonomickému rozvoju, mala Európa v časoch otca Arnolda veľa chudobných. Misijný seminár v Steyli bol útočiskom chudobných a núdznych. Tu s rešpektom a úctou boli uspokojované ich fyzické a psychologické potreby.

Veľkorysé rozdeľovanie chleba a šatstva chudobným bolo skutkom lásky, ktorý bol milý srdcu Zakladateľa. Steylský Misijný dom sa stal pravidelným dodávateľom

dobier núdznym, ktorí žili v jeho okolí, zvlášť v zime, keď táto potreba bola väčšia. Je dôležité, aby sme si všimli, že chudobní, ktorí klopali na dvere Misijného domu, boli nie len tolerovaní, ale aj hľadaní, a bola zostavená aj listina chudobných z okolia. Úzke spojenie otca Arnolda s Lazaristami a pozvanie svojho priateľa Lazaristu, pátra Meditsa, ako novicmajstra v Steyli, svedčia o tom, že otec Arnold chcel, aby mladí kandidáti na kňazstvo (a rehoľný život) boli formovaní pre hlboké spolicítenie a blízkosť s chudobnými a zo spoločnosti vylúčenými.

“*Sa pozrieme na množstvo povzbudzujúcich príkladov v našich dejinách a tradícii, ktoré ukazujú, že naše terajšie kongregačné smernice nie sú ničím novým, ale pokračovaním hodnôt a cieľov, pre ktoré bola naša Kongregácia založená.*”

* Sociálna činnosť, ktorá nikoho nevylučuje

ROZŠIRUJÚC KRUH SPOLOČENSTVA

Rehoľno-misijné povolanie žien, keďže vo svojej prirodzenosti nie je klerikálne, má výhodnejšiu pozíciu pri hľadaní ciest, ktorými sa možno priblížiť k ľuďom, žijúcim v chudobe a na periférii spoločnosti. Ženy vnímali svoje povolanie skôr ako

“*Svätá Božia láska sa nezakladá na zbožných pocitoch, ale na podnetoch a skutkoch.*”

rehoľné a nie profesionálne, a práve tento charakter ich činnosti a služby ich postavil do reality života ľudí okolo nich. Ak charitatívna láska Cirkvi žiarila viac, ako jej učenie, bolo to hlavne vďaka týmto rehoľným sestram a ich humanitárnym a sociálnym službám. Problémy chudoby, hladu a násilia

postihovali predovšetkým ženy a deti, a preto ich mohli riešiť hlavne ženy, lebo ony mali prístup k tým spodinám spoločnosti, ku ktorým sa muži zväčša dostať nemohli. Starostlivosť o chorých, domovy pre deti, pre starcov, pre ženy so zníženou pracovnou schopnosťou boli prvoradými miestami ich misie a služby.

Helena Stollenwerk pochádzala z rodiny rôznych generácií a rôznych vzťahov, v ktorej bolo aj niekoľko fyzicky postihnutých: situácia, ktorá ju pomerne skoro obdarila hlbokým spolucítením zvlášť voči chorým. Podobne i Hendrina Stenmanns našla spôsob ako pomôcť chorým a núdzným v jej dedine i na okolí. Naše spoluzakladateľky, ktoré strávili sedem až osem rokov v kuchyni Misijného seminára ako slúžky predtým, ako mohli začať svoj postulát, samé zakúsili, čo to znamená byť na periférii spoločnosti.

Spolupráca na duchovných cvičeniach v Steyli priviedla sestry do kontaktu s ľuďmi a ich potrebami. Príprava na misijnú činnosť a prvé odchody do misií do Argentíny, Tóga, na Papuu Novú Guineu, do Spojených Štátov a Brazílie mali jediný cieľ: aby všetci ľudia spoznali lásku Boha, zvlášť tí, ktorí žili v chudobe, či už to bola chudoba materiálna alebo duchovná. To privádzalo naše

prvé misionárky priam všade k službe vzdelávania a k službe chorým: dve tradičné oblasti apoštolátov a ich odvetví: neformálne vzdelávanie, programy gramotnosti pre dospelých, projekty zdravia a hygieny zvlášť pre ženy a deti, služby medzi černochochmi, úsilie o rasovú rovnosť, zasadenie sa za práva detí, sirôt, otváranie centier pre malomocných, boj za mier, programy samostatnosti, a mnohé iné. Misijné iniciatívy, ktoré nasledovali, pokračovali v týchto vzoroch prvých piatich misií. Prvé Konštitúcie Služobníc Ducha Svätého to veľmi jasne vyjadrili: „Svätá Božia láska sa nezakladá na zbožných pocitoch, ale na podnetoch a skutkoch“ (Konštitúcie z roku 1891).

Dve svetové vojny tvrdo skúšali a testovali národnú a medzinárodnú lojalnosť Služobníc Ducha Svätého. Zabudnúc na národné nepriateľstvá v ich vlastných krajinách, pracovali SSpS v misiách spoločne na búraní hraníc úzkoprsého patriotizmu, stojac zjednotene proti brutalitám vojny. Žijúc so sestrami „nepriateľského“ národa v tej istej komunite, ako aj so sestrami, ktoré stratili vo vojne svojich príbuzných, bolo pre ne neustálou výzvou k tomu, aby pozerali poza bezprostredný a známy kruh

k hlbším hodnotám jednoty a solidarity v komunite. Kontakt s krutou realitou utrpenia, choroby a nezáujmu počas vojny formoval SSpS a ich postoj k tomu, aby ochotne objali všetky národy s otvorenosťou, odvahou a milosrdenstvom. Prítomnosť SSpS a ich služby počas oboch svetových vojen nielen pomohli zlepšiť fyzickú situáciu utrpenia a choroby vonku, lež zlomili i vnútorné múry pýchy a predsudkov a zjednotili nás ako jednu rodinu. Odhaduje sa, že počas Prvej svetovej vojny sa okolo 150 Služobníc Ducha Svätého venovalo ošetrovaniu vojnových obetí. A oveľa viac ich konalo túto službu počas Druhej svetovej vojny. To znamenalo narušenie zvyčajného a pravidelného denného poriadku, otvorenie

klauzúry ľuďom a rodinám, ktoré potrebovali útočisko, a začiatok apoštolátov, ktoré zahŕňali ľudský a sociálny aspekt života.

Rozširovanie kruhu je neustály proces, ktorý zahŕňa srdce, myseľ a tvrdú prácu. Ako Kongregácia máme tú výhodu, že máme štruktúry a programy, ktoré už samy v sebe vedú k solidarite a podpore. Medzinárodný charakter našej Kongregácie a rôznorodosť kultúr v nej, spoločné programy, možnosti krátkodobého misijného nasadenia alebo štúdia v inej krajine, skutočný a priamy kontakt s chudobnými v misiách a smernice Kapitúl nás stavajú na správnu cestu rozširovania kruhu spoločenstva s ľuďmi na okraji spoločnosti. Majúc nápomocné štruktúry, to samozrejme ešte nie je záruka vedúca k spoločenstvu. Ony nás stavajú na cestu spolu s tými, ktorí sledujú ten istý cieľ.

“*Kontakt s krutou realitou utrpenia, choroby a nezáujmu počas vojny formoval SSpS a ich postoj k tomu, aby ochotne objali všetky národy s otvorenosťou, odvahou a milosrdenstvom.*”

Otázky na zamyslenie a podnet k činnosti

1. Podel sa s tým, čo ťa v tejto úvahe oslovilo.
2. Koho včleňujem do môjho osobného vnútorného kruhu a prečo? Koho z neho vylučujem, a prečo?
3. Aké úsilie som ochotná vynaložiť v tomto roku spoločenstva s ľuďmi na okraji spoločnosti, aby som rozšírila o nich môj kruh?
4. Koho a ktoré situácie v tvojom okolí vidíš ako vylúčené zo spoločnosti? Čo robíš ty alebo tvoja komunita pre to, aby tomu tak nebolo?
5. Je moja/naša odpoveď inšpirovaná sociálnym učením Cirkvi? Sú nám známe miestne teologické úvahy/príspevky k sociálnym problémom?

Prekladateľka: Sr. Mária, Valéria Florková SSpS